

Kläder sorteras efter färg och kvalitet.

Grossisthandlare Kishore Kumar.

Inne i ett av skrädderierna som jobbar med att laga trasiga second hand kläder vid Sanjay Colony Market i södra Delhi.

HÄR GÖRS DINA TRASOR OM TILL NYA KLÄDER

Second hand- och vintagekläder är hetare än någonsin. Samtidigt skänker vi allt mer begagnade kläder. Mer var hamnar egentligen dina gamla trasor? En stor del kommer till så kallade rag houses i Indien, där kläderna sorteras och säljs vidare till kunder runt om i världen.

TEXT: JOHAN AUGUSTIN BILD: JONAS GRATZER

På Sanjay Colony Market i södra New Delhi ligger kläder utspridda i stora högar. På grossistmarknadsplatsen finns det omkring 500 återförsäljare som handlar med begagnade kläder

från bland annat Kina, USA och Europa. De smala gränderna är kantade med rag houses, trashus, där klädbergen väller ut i gångarna. Bommullskläder, silke, linne – alla slags material ligger i olika högar. Jackor för sig, byxor separerat och

Det gäller att ta vara på plaggens egenskaper och göra det mesta med dem.

tröjor i en egen hög. Kvinnor, omsvepta i färgglada saris, sitter i en stor grupp på golvet i ett raghouse och sorterar kläderna i rätt högar.

– Vi skickar kläderna till fabriker där vi gör om dem. Vi kan göra nya plagg av trasiga kläder som kommer in, berättar Kishore Kumar, en av grossisthandlarna.

– Det gäller att ta vara på plaggens egenskaper och göra det mesta med dem, säger han. En stor del av de kläder som kommer hit är slitna och på ett eller annat sätt delvis förstörda. De klipps eller sys till för att få en ny skepnad, ett nytt liv, förklarar Kishore Kumar.

I Sverige slänger vi i medeltal åtta kilo kläder och andra textilier i soporna – per person. Vart femte plagg, eller cirka tre kilo, återanvänds på något sätt. På senare år har den starka second hand- och vintage-trenden fått allt fler svenskar att ge bort och framför allt köpa mer använda kläder. Och det är bland annat här, i Indiens trashus, som en stor del av kläderna tillslut hamnar. Här sorteras de och

sys om innan de säljs vidare till kunder över hela världen.

Många jobbar inom klädsektorn

De kläder som inte går att använda görs om till trashanddukar eller används som tråd. I Indien är det få som efterfrågar second hand – den växande medelklassen vill ha nya kläder. Att ge bort sina gamla kläder är inte heller någon trend i Indien. Istället är det kläder från andra länder som hamnar här för att få nytt liv innan de säljs vidare igen.

Trashusen skapar många lokala arbetstillfällen. De flesta grossisthandlarna i Sanjay Colony Market är män medan sorterarna ofta utgörs av kvinnor.

– Vi tjänar 180 rupier om dagen (omkring 25 kronor), säger Sundari, en av kvinnorna i arbetsgruppen som sorterar kläder.

Trots den låga summan ligger lönen en bit över minimibeloppet i Indien.

– Det finns inte många jobb att välja mellan,

Vi måste inse att det inte är hållbart med kläder av låg kvalitet. Och istället göra second hand till first hand.

så många arbetar inom klädsektorn, fortsätter Sundari.

På Azad Market i Delhis nordvästra del finns det många rag houses som säljer second hand-kläder från USA, EU och Asien. Hit kommer handlare från hela världen för att köpa kläder. Bland färgglada högar av olika material står Kulbir Singh som har arbetat med kläder i 22 år. Han köper in kläder från olika företag som handlar med begagnade plagg, sorterar dem med inhyrd arbetskraft och säljer dem sedan vidare och med några rupiers marginal. Kulbir Singh har märkt ett enormt ökat intresse för second hand i de rika länderna.

– Kläderna som vi säljer vidare är ofta av bra kvalitet, men det är inte vi som tjänar pengarna, det är butikerna det i sista ledet, säger han.

”Köper mest nya kläder”

Hittills har få indiska organisationer hängt på second hand-vägen, men det är bara en tidsfråga innan fler gör det, tror Kulbir Singh.

– Medelklassen köper än så länge mest nya kläder, men de kollar på trender i andra länder, så de kommer snart också vilja ha vintage och second hand, säger han.

Trenden har emellertid redan nått vissa platser i Indien. I en stor lagerlokal står balar i gul väv omvridna med ståltråd. Balarna innehåller jackor, byxor och tröjor från Sydkorea och de begagnade kläderna ska skickas upp till Nagaland – en delstat i nordöstra Indien.

– Där är det kallt precis som i Korea, ler grossisthandlaren Sanjeev Arora som tillsammans med sonen Parth, driver företaget som köper in kläderna och säljer dem vidare.

Han har märkt ett ökat intresse hos utländska klädhandlare på sistone.

– De undrar var vi köper kläderna och hur det fungerar att sälja dem vidare.

Så länge en skatt på fem procent betalas är det fritt fram för vem som helst att exportera kläder från Indien. Det går att göra en rejäl vinst, säger Sanjeev Arora. ▶

► – Vi köper jackorna för 170 rupier och säljer dem för 500.

– Vem som helst kan göra samma sak.

Allt fler ger i Sverige

Vad händer då med de kläder som skänks bort i Sverige? Svaret är att det ser olika ut beroende på vilken organisation som är mottagare. Hos Stockholm Stadsmission sorteras kläderna på ett lager i Stockholm varpå de delas ut till sociala verksamheter och second hand-butiker. De kläder som är av lite sämre kvalitet säljs vidare till ett exportföretag som sorterar kläderna i Pakistan och Dubai. Kläderna säljs sedan till olika länder och mindre aktörer på second hand-marknaden.

– Detta bidrar till ett cirkulärt mönster där klädöverskottet från oss bidrar till en inkomst för någon annan, säger Adrienne Collin som är insamlingsansvarig för second hand på Stockholms Stadsmission.

Allt svenskar ger bort allt mer kläder märks i statistiken hos föreningar och organisationer. Stockholms Stadsmission har 14 butiker i Stockholm och ser ett ständigt ökat intresse för att köpa second hand. Butikskedjan Myrorna tog år 2015 emot 21 ton kläder om dagen. 2016 var den siffran uppe i 23 ton om dagen. De plagg som inte säljs i de egna butikerna säljs till andra länder, till exempel till Polen, där konsumtionen av second hand är stor, förklarar Myrornas hållbarhetschef Emma Enebog.

– Än så länge säljer Myrorna mestadels sina kläder till kunder i Europa; "det valet gör vi eftersom inom EU agerar vi alla under samma avfallsagstiftning".

– Det gör det också enklare för oss att följa upp vår uppförandekod som även reglerar arbetsvillkor, säger Emma Enebog.

Intresset för second hand ökar

Emma Enebog berättar att intresset för second hand fortsätter att öka stort i Europa. I England har insamlingstrenden vuxit och Frankrike har infört producentansvar som ska hitta mer hållbara material samt satt i system att samla in mer kläder. I både Tyskland och Polen är insamlingen större än i Sverige. Samtidigt finns det mycket kvar att göra på området, menar hon.

– Vi har en klimatutmaning där vi behöver ha en annan konsumtion och en cirkulär produktion. Samtidigt ser vi positiva saker bland företag och aktörer och det är bra att myndigheterna sätter upp insamlingsprogram och mål.

Vad handlar du själv för kläder?

– Jag köper mycket second hand. Men ibland är det luststyrkt och jag kan köpa nya saker som en vinterkappa, och det behöver man som konsument inte känna skuld över.

– Det handlar om att kolla kvaliteten och om jag tror att jag kommer att använda plagget, säger Emma Enebog som givetvis skänker bort sina använda kläder när hon med jämna mellanrum rensar ut garderoben.

I länder som Indien har inte second hand slagit igenom på samma sätt som i Sverige. Vad krävs för att trenden ska nå stora marknader som den indiska medelklassen?

– Det handlar om att second hand-aktörerna och modellplattformarna måste hitta nya affärsmodeller; ett Airbnb eller Spotify för second hand i Indien – där det blir attraktivt med second hand på marknaden.

– Då anpassar sig konsumenterna.

Fortfarande utgörs dock den största delen av vår klädkonsumtion av nyttillverkade kläder. Det är denna vana som måste bytas ut mot ett mer hållbart mönster, förklarar Emma Enebog. I samband med klimatmötet i Paris lanserade Myrorna sajten Aktiveradgarderob.se, som går ut på att ge allmänna tips hur vi ska bli mer miljövänliga i vår klädkonsumtion.

– Vi måste inse att det inte är hållbart med kläder av låg kvalitet.

– Och istället göra second hand till first hand. •

En man lastar av säckar med second hand kläder från en lastbil vid Sanjay Colony Market.

Sundari – en av kvinnorna i arbetsgruppen som sorterar kläder.

Alli jobbar med att sy ihop trasiga second hand-kläder.

Två män sorterar second hand kläder på Azad Market i Delhis nordvästra del.

Kulbir Singh har arbetat med kläder i 22 år.

Vid Azad Market finns det många rag houses som säljer second hand-kläder från USA, EU och Asien.

Svenskarna slänger 70 000 ton textil varje år

● Svenska konsumenter slänger totalt 70 000 ton textil i hushållsoporna varje år och mätningar visar att hälften av den textil som slängs skulle kunna återanvändas istället för att gå till förbränning.

● År 2013 köpte svenskarna 13 kilo nya kläder och andra textilier (totalt 120 000 ton) per person, vilket motsvarar 60 nya t-shirts, alternativt 40 par byxor. Samtidigt återanvändes 2,4 kilo på olika sätt och 8 kilo slängdes.

● Av de återanvända kläderna gick 1,5 kilo till välgörenhet i andra länder, 0,7 kilo till välgörenhet i Sverige och resten till näthandel och second hand.

● Mängden som återanvändes genom välgörenhetsorganisationer, näthandel och second hand-butiker var cirka 23 000 ton. Det innebär att andelen återanvända textilier jämfört med nyförsäljningen var 19 procent.

● Naturvårdsverket har föreslagit att 40 procent av textilerna ska återanvändas år 2020, att 25 procent av de textilier som satts på marknaden ska materialåtervinnas och att särskilt farliga ämnen inte ska förekomma i nya textilier.

● Med återanvändning avses att till exempel begagnade kläder används igen, till skillnad från återvinning där textilfibern används för att tillverka nya plagg eller andra produkter.

● Återanvändning kan ske på olika sätt. Det vanligaste är att vi lämnar kläder till välgörenhetsorganisationer där 70 procent återanvänds i andra länder än Sverige. Resterande mängd, 6 500 ton, återanvänds i Sverige genom att vi till exempel handlar i välgörenhetsorganisationernas egna butiker. Det motsvarar cirka 0,7 kilo per person, två par byxor eller tre skjortor. Inom EU prioriteras återanvändning före återvinning.

● Ideell Second Hand är ett nätverk av drygt 500 butiker ideella second hand-butiker i Sverige där bland annat Myrorna, Röda Korset och Sveriges Stadsmissioner ingår. Samtliga medlemmar arbetar aktivt för att öka återanvändning av textil, saker och möbler. Allt överskott går till medlemmarnas sociala arbete i Sverige och utomlands.